

1. בראשית פרק יט

(א) ויבאו שני המלאכים סדמה בערב ולוט ישב בשער סדם וירא לוט ויקם לקראתם וישתחו אפים ארצה: (ב) ויאמר הנה נא אדני סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם והשכמתם והלכתם לדרבכם ויאמרו לא כי ברחוב נלין: (ג) ויפצר בם מאד ויסרו אליו ויבאו אל ביתו ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו:

2. רש"י

ומלת אפה – פסח היה:

3. בראשית פרק יח

(ו) וימחר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות... (ט) ויאמרו אליו איך שרה אשתך ויאמר הנה באהלה: (י) ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך ושרה שמעת פתח האהל והוא אחריו:

4. רש"י על בראשית פרק יח פסוק י

(י) כעת חיה – כעת הזאת לשנה הנאה ופסח הי' ולפסח הנא נולד יצחק מדלל קינין כעת אלל כעת.

5. מדרש רבה בראשית פרשה מח פסוק יב

לוישי ועשי עוגות הדיא אמרת פרום הפסח הוה. רבי יונה בשם ר' חמא בר חנינא היא מדבר סין היא מדבר אלוש מאיוז זכות זכו ישראל שניתן להם מן במדבר בזכות של אברהם שאמר לוישי ועשי עוגות:

6. פסיקתא רבתי פרשה י

שבנין נולד יצחק ומניין אלא כשהמלאכים באים אצל אברהם מהו אומר לוישי ועשי עגות (בראשית י"ח ו') שהיה פסח ואמרו לו שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך (שם י'). מהו כעת חיה אמר ר' זבדי בן לוי סריטה סרמו לו על כותל כשתבא השמש לכאן.

7. ספר אגרא דכלה - דף קט"ב

לוישי ועשי עגות (בראשית יח ז). אומר "לוישי מיותר, וכי לא ידעה שרה אמנו האיך לעשות עגות, לא הוה ליה לומר רק ועשי עגות. אך לדעת חז"ל (ר"ה י' ע"ב) כי פסח היה, אמר לה לוישי ותיכף עשי עגות, שלא תעמוד העיסה בלא עסק כי תתחמץ. "ועשי עגות, לא אמר "לחם רק עגות, כי אין אופן בפסח פת עבה טפת, רק עגות ריקין (פסחים ל"ו ע"ב):

8. שמות פרק יב

(לט) ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות פי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם..

9. רבינו בחיי על בראשית פרק יח פסוק ח

והנכון לפרש כי היה זה מפני אסור חמץ, ולפי שהיה אברהם אוכל חולין בטהרה סלקה את ידיה מן העיסה, ואברהם חשש לאסור חמץ, שהרי זמן הפסח היה, וזהו שהזכיר כאן 'עגות': לוישי ועשי עגות, ובענין לוט הזכיר 'מצות' כדי להשלים בין שניהם: עגות מצות. והנה כל התורה כולה רמזים, ומה שחסר כאן גלה כאן, וכן תמצא כיוצא באלו ענינים הרבה במקומות רבים מן התורה. ויאכלו. על דרך הפשט: הראוים לאכילה, זה ישמעאל ושאר בני ביתו של אברהם. וכמוהו: והיה כנור וגבל תוף וחליל ויין משתיהם, אין התוף והחליל ראוים לשתייה עם היין, אלא התוף והחליל ראוים לנגן והיין לשתייה. ועל דרך המדרש:

10. בראשית פרק כז

(ח) ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אתך: (ט) לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך באשר אהב:

11. רש"י על בראשית פרק כז פסוק ט

שני גדיי עזים – וכי שני גדיי עזים היה מאלכו של יצחק אלל פסח הי' האחד הקריב לפסחו והאחד עשה מטעמים. צפרקי דר"א:

12. ספר דרך ה' - חלק ד פרק ז - בעבודה הזמניית / חגיגת החגים הזמניים

ו. ואולם מלבד הקידוש הזה הנשער במדריגותיו כפי מדריגת קדושת הימים, יש עוד ענינים פרטיים מיוחדים לכל זמן מזמנים אלה כפי ענינו. ושרש כלם הוא סדר שסדרה החכמה העליונה, שכל תיקון שנתקן ואור גדול שהאיר בזמן מהזמנים, בשוב תקופת הזמן ההוא, יאיר אור מעין האור הראשון, ותחודש תולדת התיקון ההוא במי שקבלו.

והנה על פי זה נצטוינו בחג בכל הענינים שנצטוינו לזכר יציאת מצרים, כי בהיות התיקון ההוא תיקון גדול מאד שנתקנו בו וכמש"ל; הוקבע שבשוב תקופת הזמן ההוא יאיר עלינו אור מעין האור שהאיר אז, ותחודש בנו תולדת אותו התיקון, ועל כן נתחייב באותם הענינים כלם. ועל דרך זה חג השבועות למתן התורה. וחג הסוכות לענין ענני הכבוד, אע"פ שאינו אותו הזמן בפרט, אלא שקבעה התורה חג זה לזכרון ענין זה, וכמ"ש, כי בסוכות הושבתו וכו'. וכן חנוכה וכן פורים.

13. ספר רסיסי לילה אות [נג] ד"ה זזה

כי כל קדושת הזמנים הוא שבאיזה זמן נקבע אותו אור וקדושה שהאיר בו מאז דנשאר הרשימה שבו בהעלם קבוע וקיים כל ימי עולם. כמו בנפש בהסתלקות הצדיק מ"מ אורו נשאר עוד בהתפשטות יותר. כן בשנה ובזמן כל יום שנקבע בו פעם אחת אף שנסתלק אורו נשאר בהעלם עוד בהתפשטות יותר בכל נפשות מישראל כולם.

14. ספר מחשבות חרוץ - אות טז

וכמו כל מקום שהיה כבר נשארה הקדושה קיימת לעולמי עד שמוזה הם כל קדושת הזמנים והמועדים, כך כל קדושה שעתידיה להיות כבר יש בה רושם לפנייה גם כן, שהרי גם לרעה מצינו גבי אברהם וירדפם עד חובה שכשל כוחו בשביל עבודה זרה שעתידיים לעבוד (סנהדרין צ"ו.), וכן בכמה מקומות כל שכן במידה טובה המרובה: